

OÁZA KULTÚRY A RELAXU

Budova Gemerského osvetového strediska (GOS) na Betliarskej ulici č. 8 v Rožňave je zapísaná do zoznamu pamiatkovo chránených objektov. Nachádza sa v centre mesta, z námestia smerom na Betliar. Tu zamestnanci GOS uvádzajú do súčasného života tradičné remeselnícke techniky.

TEXT Mgr. Helena Novotná, riaditeľka GOS
FOTO Archív GOS

Tento projekt bol realizovaný v rokoch 2014-2015. Budova bola skolaudovaná vo februári 2015 a verejnosti sprístupnená 9. apríla 2015. Vzhľadom k tomu, že rozsiahla rekonštrukcia neriešila interiérové vybavenie, dokončovanie trvá až dodnes. Zariaďovanie interiéru prebieha podľa etáp a jeho dokončenie je plánované do konca roka 2016.

Historická pohľadnica ako jediný zachovalý podklad o pôvodnej budove, ktorá poslúžila architektom k projektu rekonštrukcie, ostáva pre nás mimoriadne vzácnou pamiatkou.

Dom bol postavený v roku 1907 a dostal názov „Katolikus legényegylet és otthon“, vo významovom preklade Katolícky tovarišský spolok. Podľa archívnych údajov vieme, že ho stavali dobrovoľníci z milodarov, alebo učni v rámci svojej praxe. Dom od prvopočiatku slúžil kultúre, stretávali sa tu rôzne spolky, organizovali sa kultúrno spoločenské podujatia a pod. Po roku 1948 objekt prešiel do majetku štátu a od roku 1953 tu má až do súčasnosti sídlo regionálne osvetové stredisko známe pod rôznymi názvami. V súčasnosti tu má sídlo Gemerské osvetové stredisko, ktoré je v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja, vlastníka predmetnej nehnuteľnosti.

Činnosť osvetového zariadenia v minulosti (do roku 1989) bola v súlade s príslušnou ideológiou doby, avšak aktivity vždy boli o miestnej kultúre. Už za socializmu sa tu konali tanečné domy, zábavy, amatérske divadlo, výstavy, kino, neskôr klubové činnosti amatérskeho filmu a pod. V rokoch 1984-85 budova prešla nutnou, ale veľmi necitlivou rekonštrukciou a žiaľ, do jej zveľaďovania a modernizácie sa investovalo veľmi málo, riešili sa iba havarijné stavy. Košický samosprávny kraj vypracoval v roku 2009 projekt na komplexnú obnovu objektu s názvom Dom tradičnej ľudovej kultúry Gemer.

V Dome tradičnej kultúry Gemera sú zriadené remeselnícke dielne, ktoré verejnosti slúžia na tvorivé aktivity. Oboznámiť sa s jednotlivými remeslami a tradičnými technikami je možné počas exkurzií alebo tvorivých dielní.

Tkáčska dielňa je zariadená autentickým ľudovým nábytkom, tkáčskymi krosnami, detskými krosienkami v rôznych veľkostiach a množstvom drobných pomôcok a náradia na ďalšie textilné techniky, ako tkanie na ráme, pletenie na krosienkach, tkanie na doštičke, alebo paličkovanie čipiek a výroba cigánskej tkanice. V rámci exkurzie návštevník dostane odborný výklad ohľadne teoretickej, ale i praktickej časti výroby tkanín rôznymi technikami. Zamestnanci GOS návštevníka oboznámi so zložením tkáčskeho stavu, so základnými poznatkami o tkaní a zásadami, ktoré treba dodržiavať pri tkaní na tkáčskom stave. Jednoduché techniky si môže návštevník aj vlastnoručne odskúšať.

Naučiť sa jednotlivé techniky je možné v rámci tvorivých dielní alebo kurzov organizovaných tak pre deti, ako aj pre dospelých.

Hrnčiarska dielňa je vybavená a plne funkčná pre výrobu keramiky. V súčasnosti disponuje tromi elektrickými hrnčiarskymi kruhmi, elektrickou vypaľovacou pecou s objemom 170 litrov, rôznym náradím, pomôckami, engobami, glazúrami a samozrejme dostatočným množstvom niekoľkých druhov hrnčiarskej hliny. Počas exkurzie návštevník dostane informácie o histórii hrnčiarskeho

TKÁČSKA DIELŇA JE ZARIADENÁ AUTENTICKÝM ĽUDOVÝM NÁBYTKOM A TKÁČSKYMI KROSNAMI

na Gemeri, zoznámi sa s teoretickými poznatkami procesu výroby keramiky. Vyskúšať si prácu s hlinou je možné v rámci tvorivých dielní alebo kurzov organizovaných tak pre deti, ako aj pre dospelých.

Hudobná dielňa je vybavená replikami autentických ľudových hudobných nástrojov z dielne majstra ľudovej umeleckej výroby Tibora Koblíčka. Prostredníctvom etnomuzikológa poskytujeme odborný výklad - zážitkovú prednášku s cieľom spoznávať jednoduchý hudobný inštrumentár s funkciami a využitím v spojení s ukázkou hry na konkrétne nástroje.

Kulinárska dielňa bude k dispozícii v decembri 2016.

Program

september/október 2016

03. 09. Podoby tanca Vlachovo

Metodické stretnutie vedúcich a choreografov folklórnych kolektívov z rožňavského okresu, spojené so školou tanca
Lektor: Ing. Ladislav Bačinský

17. 09. Rodinná sobota, Tvorivé dielne pre verejnosť – pre deti s rodičmi

Tvorivá činnosť v textilnej dielni so zámerom prezentácie histórie spracovania textilných vlákien (výroba priadze pradením, výroba plošných textílií tkaním). Deti s rodičmi si prakticky vyskúšajú rôzne textilné techniky – tkanie na krosienkach, tkanie na drevených rámoch, doštičkách, plstenie, paličkovanie a tkanie na tkáčskych stavoch. Tvorivá činnosť v hrnčiarskej dielni so zámerom oboznámenia sa s históriou a súčasnosťou hrnčiarskeho remesla. Praktické ukážky spracovania hliny. Pod vedením odborných lektorov si účastníci vyskúšajú základné techniky hrnčiarstva, vyhotovia si vlastný hrnček, dekoračný predmet, precvičia si základy točenia na hrnčiarskom kruhu. Vlastnoručne vyrobený predmet si vyzdobia engobami.

17. 09. Základné motívy cigánskych čardášov

V rámci prvej časti projektu „Folklórna abeceda“ plánujeme realizovať školu tanca na tému Základné motívy cigánskych čardášov a zároveň poukázať na charakteristické črty gemerských cigánskych čardášov. Program tohtoročnej Folklórnej abecedy bude obohatený aj prezentáciou a diskusiou s lektorom, ktorý bol priamo zapojený do celoročného výskumu rómskych čardášov a ktorý vyhotovil choreografiu charakteristickú na Gemer.
Lektor: Attila Oláh

20. 09. – 20.10. Výstava - Oplecko, kamža, čepec

Prezentácia krojov a odevných doplnkov horného Gemera

21. 09. U nás taká obyčaj... Gemerská hostina

Folklórny večer s folklórnym súborom Borostyán

23. - 26. 09. Ars Antiqua Europae In Via Gothica - medzinárodný festival starej hudby na Gotickej ceste

Tohto roku začne už 22. 9. odbornou prednáškou a medailónom osobnosti na tému Gotická cesta a umenie.

Hlavný hosť: Edita Kušnierová

Koncerty: Rožňava, Brdárka, Čečejevce, Markušovce, Štítnik. Hlavným poslaním tejto prehliadky je situovať hudbu

do priestorov, v ktorých vznikala. Novinkou tohto roku bude koncert v evanjelickom a v renesančno barokovom kostole v Brdárke, kde sa rozozvučí zrenovovaná Národná kultúrna pamiatka – organ, dielo majstra Wallachyho.

24. – 25. 09. IX. ročník Medzinárodný workshop paličkovanej čipky „Paličkovanie, csipkeverés, koronki“

Prostredníctvom medzinárodnej výstavy sa verejnosť oboznámi s krásou, rôznorodosťou a variabilitou slovenskej, maďarskej a poľskej paličkovanej čipky. V tomto roku odborné prednášky budú zamerané na históriu, súčasnosť a špecifickosť regionálnych gemerských a kremnických vzorov. Osvojenie splietania gemerských a kremnických vzorov bude súčasťou tvorivých dielní počas konania podujatia.

15.10. Podoby tanca 2

Metodické stretnutie vedúcich a choreografov folklórnych kolektívov z okresu, spojené so školou tanca

21.10. U nás taká obyčaj... Vlachovská zavíjanka

Folklórny večer s folklórnym súborom Stromiš

Hrnčiarsky kurz pre začiatočníkov – 20 lekcii

Kurz určený pre verejnosť, kde si účastníci osvoja základné techniky hrnčiarstva.

Lektor: Amália Holíková, keramikárka

Hrnčiarsky kurz pre mierne pokročilých – 20 lekcii

Kurz je určený všetkým záujemcom, ktorí už ovládajú základné techniky hrnčiarstva, ale chcú získať ďalšie skúsenosti z oblasti zdobenia a glazovania výrobkov.

Lektor: Amália Holíková, keramikárka

Klub paličkovanej čipky

Stretnutia členiek klubu paličkovanej čipky každý druhý týždeň v mesiaci (14.00 - 16.00 hod.). Rozvíjanie tradičnej gemerskej paličkovanej čipky, príprava predlôh, námetov a príprava prác na výstavy doma aj v zahraničí.

Hrnčiarsky klub

Stretnutia členov hrnčiarskeho klubu každý prvý štvrtok v mesiaci (16.00 - 19.30 hod.). Rozvíjanie zručností hrnčiarskeho remesla.